

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ "ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ" ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ДО ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається проблема оптимізації навчально-виховного процесу шляхом використання педагогічної технології "тайм-менеджмент" як засобу формування професійного інтересу студентів туристичних спеціальностей до діяльності. Особлива увага приділяється аналізу компонентної та змістовної наповненості технології, яка відображає її аксіологічний та розвивальний зміст.

Ключові слова: педагогічна технологія "тайм-менеджмент", професійний інтерес, розвиток, особистість.

Т. Дудка. Педагогическая технология "тайм-менеджмент" как средство формирования профессионального интереса студентов к туристической деятельности. В данной статье рассматривается проблема оптимизации учебно-воспитательного процесса путем использования педагогической технологии "тайм-менеджмент" как средства формирования профессионального интереса студентов туристических специальностей к деятельности. Особое внимание уделяется анализу компонентной и содержательной наполненности технологии, которая отражает ее аксиологический и развивающий характер.

Ключевые слова: педагогическая технология "тайм-менеджмент", профессиональный интерес, развитие, личность.

T. Dudka. Educational technology "time management" as a form of professional interests students to tourist activities. In this article devoted to the problem optimizing the educational process through the use of educational technology "time management" as a means of professional interest to students of tourism professions. Particular attention is paid to the analysis component and content filling technology that reflects its axiological and developmental character.

Keywords: educational technology "time management", professional interest, development, personality.

Мета: проаналізувати вплив педаго-

гічної технології "тайм-менеджмент" на формування професійного інтересу студентів до туристичної діяльності в сучасних соціокультурних умовах розвитку держави.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство ставить перед вищою школою завдання якісної підготовки студентів, які здатні адаптуватися до змінних умов сьогодення, готові самостійно здобувати знання і критично мислити, застосовувати на практиці.

Актуальність окресленої проблематики підтверджується і з позиції психології. Швидкий темп життя особистості в умовах дефіциту часу створює емпіричну напруженість, вступає в конфлікт з емоційним переживанням, що приводить до дезорганізації діяльності. Час сьогодні є цінністю, і від того, наскільки правильно студент організує свою працю, залежить його подальше особистісне зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз окремих аспектів даної проблеми знаходимо в дослідженнях таких учених, як: Л. Балабанова, І. Примак, М. Мачура, Л. Скібіцька та інших. Проте мало вивченим залишається питання формування професійного інтересу студентів до діяльності, висвітленню якого присвячена дана публікація.

Формулювання основних завдань. Відповідно до мети визначено основні завдання дослідження:

- проаналізувати стан проблеми, яка досліджується, у педагогічній науці та практичній діяльності вищих закладів освіти;
- розробити і теоретично обґрунтувати структурно-компонентну модель тайм-менеджменту як педагогічної технології;
- розробити рекомендації щодо подальшого впровадження досліджуваного педагогічного феномену в освітню практику вищої школи.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система освіти – це фундаментальна основа людської життєдіяльності, яка виступає в ролі інтегральної узагальнювальної цінності духовної культури. Поряд з політичною та правовою культурою, освіта формує особистість у

тісному взаємозв'язку з усіма інститутами суспільства. Зокрема, метою функціонування соціального інституту освіти є формування інтелектуально-морального потенціалу нації.

Освітній процес сучасного вищого навчального закладу актуалізує зміни позиції студента: з об'єкта навчання в активного суб'єкта навчально-професійної діяльності, паралельно пожевляючи самостійну творчу навчально-пізнавальну діяльність особистості. Названі вище завдання достатньо важко реалізувати на рівні традиційного навчально-методичного забезпечення процесу підготовки фахівців для туристичної галузі, тому вимоги перетворюються в активні форми й методи навчання, виховання та контролю [4, 159]. Особливе місце, на нашу думку, у цьому процесі повинна зайняти технологія "тайм-менеджмент", адже в ній зосереджено величезний педагогічний потенціал, який частково здатний розв'язати окреслені освітні проблеми.

В історичному контексті, шлях становлення даної педагогічної технології був досить складним і припав на кінець ХХ століття. Базисом для формування досліджуваного педагогічного феномена послугували наступні факти.

До 50-х рр. ХХ ст. проблема управління особистим часом стала самостійною галуззю знань у загальному менеджменті. Період 50–90-х рр. ХХ ст. назвали етапом "класичного" топ-менеджменту, оскільки він розвивався на ґрунті теоретичного та прикладного менеджменту. Значний внесок у його розвиток зробив американський учений Пітер Друкер (60-ті рр. ХХ ст.). У своїй праці "Ефективний управлінець" він акцентував на тому, що головною рисою менеджера є ефективність, а першим способом підвищення ефективності – управління часом [3, 89].

В останні роки ХХ – на поч. ХХІ ст. суттєве значення у розвитку західного тайм-менеджменту таких учених, як: Б. Трейсі, Дж. Ягер, Дж. Сміт та інших.

Розглядаючи сучасний зарубіжний тайм-менеджмент, окреслений ученими західних наукових шкіл, зосередимо увагу на тому, що він ґрунтується на трьох основних тенденціях: гуманізація, дифе-

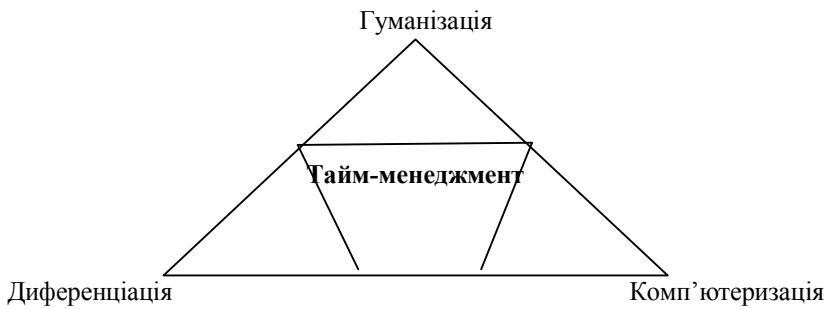

Рис. 1. Тенденції розвитку зарубіжного тайм-менеджменту

ренціація, комп'ютеризація (див. рис. 1).

Гуманізація підсилює пріоритетність саме індивідуального тайм-менеджменту, пов'язаного з особистісним зростанням, самовдосконаленням та значною мірою виключенням рольового та соціального тайм-менеджменту (рис. 1). Якщо два останні різновиди є засобом адаптації людини до зовнішнього часу (часу організаційних та технологічних процесів), то індивідуальний – спрямований на досягнення та оволодіння власним внутрішнім часом. Базисом останнього виступає: самовизначення, чітке розуміння особистісних життєвих цінностей та усвідомлений вибір правильних масштабних цілей.

Гуманізація тайм-менеджменту передбачає також його психологізацію – тісне співробітництво з психологією особистісного самопізнання, розвитку та самовдосконалення [1, 69].

З практичної позиції, процес диференціації відбувається переважно не за технологічним принципом, а відповідно до рівня попиту споживачів (рис. 1).

Тенденційно комп'ютеризація сприяє залученню особистості до інформаційно-комунікативного простору, який значною мірою розширює спектр її діяльності; вивільненню частини часу,

який міг би затратитися на пошук інших шляхів отримання потрібної інформації (рис. 1).

Структурно тайм-менеджмент складається з таких компонентів: формулювання мети як основа формулювання наступних компонентів; розподіл часу як поетапна складова планування; прийняття рішень як дійовий компонент структури; організація та практична реалізація як практична складова; контроль як моніторинговий компонент, що дає можливість відслідкувати результативність усієї послідовності дій (див. рис. 2).

Технологія "тайм-менеджмент" за своєю суттю є глибоко педагогічною, оскільки вона:

- включає взаємодію викладача і студента;
- адекватна компонентам педагогічного процесу (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми і результати взаємодії);
- формує ціннісний підхід до часу, феномена самоорганізації, процесу навчання;
- сприяє особистісному зростанню студента, здійснюючи часову навігацію самостійної роботи та конкретних умінь самоорганізації.

Педагогічна технологія тайм-менедж-

менту відповідає основним методологічним вимогам – критеріям технологічності (концептуальність, системність, ефективність, відтворюваність) (див. рис. 3).

Концептуальність даної технології полягає в тому, що для неї властива опора на наукову концепцію самоорганізації часу, яка включає філософську, психологічну, дидактичну та соціально-педагогічну основи досягнення освітньої мети (рис. 3).

Системність показує, що тайм-менеджмент володіє усіма ознаками педагогічної технології: логікою процесу, взаємозв'язку її складових, цілісністю (рис. 3).

Під "відтворюваністю" слід розуміти можливість застосування (повторення, відтворення) педагогічної технології "тайм-менеджмент" в інших освітніх закладах, іншими суб'єктами (рис. 3).

Ефективність даної технології гарантує досягнення певного результату навчання, саморозвитку (рис. 3).

Основними принципами педагогічної технології тайм-менеджменту є:

1. Орієнтація на час як цінність.
2. Самостійна робота та індивідуальність рішень.
3. Необхідність моніторингу власної ефективності мислення.
4. Спрямованість на ефективність, досягнення та невичерпність резервів ефективності.

Як і будь-яка технологія, педагогічна технологія "тайм-менеджмент" є процесом, у якому відбуваються якісні зміни взаємодії викладача і студента.

Схематично узагальнюючи окреслену педагогічну технологію (ПТ), її можна подати наступною формулою:

ПТ "тайм-менеджмент" = мета (розвиток самоорганізації навчальної діяльності студента засобами педагогічної технології тайм-менеджменту для особистісного зростання студента) + зміст (окремі дисципліни) + методи (діалогічний, евристичний) + форми навчання (аудиторні та позааудиторні).

Досліджувана технологія належить також до технологій розвивального навчання. Студенту, як майбутньому працівнику туристичної галузі, відводиться роль самостійного суб'єкта, який взаємодіє з оточуючим середовищем. Ця взаємодія включає всі етапи діяльності, кожен з яких робить значний внесок у формування та розвиток професійного інтересу особистості до майбутньої діяльності. Важливим при цьому є мотиваційний етап, за способом організації якого виділено наступні підгрупи технологій розвивального навчання, які опираються на:

- пізнавальний інтерес (В. Давидов, Л. Занков) [2, 513];
- індивідуальний досвід особистості

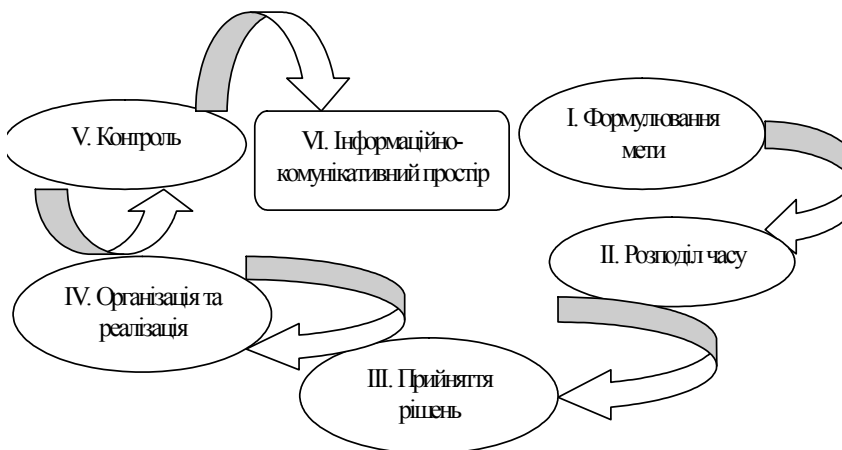

Рис. 2. Компоненти тайм-менеджменту

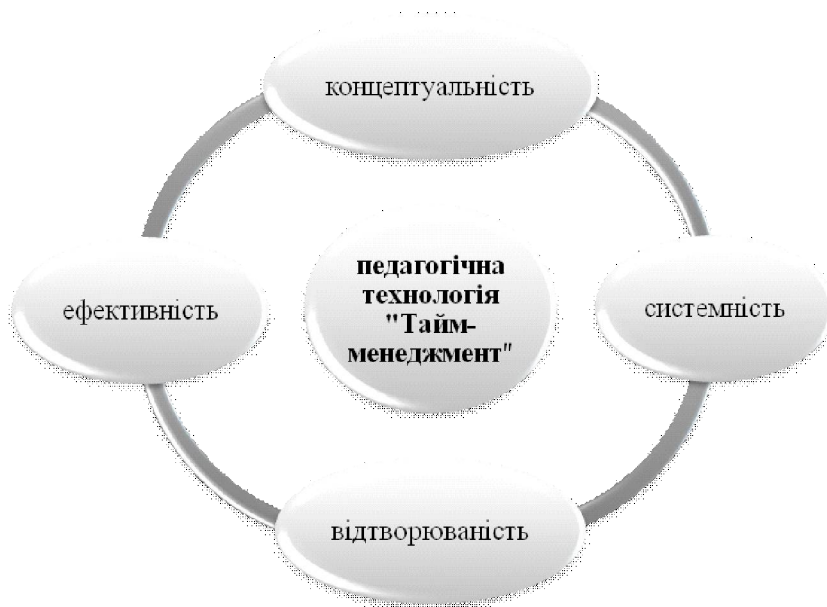

Рис. 3. Методологічні вимоги педагогічної технології "Тайм-менеджмент"

(І. Якиманська) [8, 95];

- творчі потреби (Г. Альтшуллер, І. Волков, І. Иванов) [8, 59];
- потреби самовдосконалення (Т. Селєвко) [7, 733];
- аксіологічний потенціал (А. Кірькова, В. Марков) [6, 250–261].

Загалом педагогічна технологія "тайм-менеджмент" є змістовним узагальненням, яке може бути представлене у трьох контекстах:

когнітивний. Технологія є частиною педагогічної діяльності. Це міждисциплінарний розділ науки і практики, присвячений вивченню проблем і методів оптимізації часових затрат у різних сферах професійної діяльності;

аксіологічний. Як і будь-яка інша педагогічна технологія "тайм-менеджмент" передбачає алгоритм процесу, сукупність цілей, змісту організації індивідуальної роботи студента відповідно до вимог професійної компетенції, забезпечення результату. Особливо вагомим у даному випадку є орієнтація студентів туристичного профілю на важливу цінність професійної діяльності, яка ґрунтується на аксіологічному підході;

діяльнісний. Названа вище технологія входить у педагогічний процес завдяки функціонуванню в ній усіх особистісних, інструментальних, методологічних та педагогічних засобів. Вона функціонує як: засіб формування інтересу до майбутньої професії; способи діяльності, які передбачають найбільш раціональні шляхи навчання і виховання; принципи та регулятори, застосовані у навчальній діяльності; реальний процес навчання.

Екстраполяція тайм-менеджменту в

навчально-виховний процес підготовки фахівців туристичного профілю дозволила виокремити такі ознаки названої вище педагогічної технології:

- алгоритмічність самоорганізації навчальної діяльності;
- унікальність особистісного стилю студента, залученого до процесу самоорганізації навчальної діяльності;
- обмеженість застосування умовами професійної освіти;
- проєктованість освітнього результату – готовність оптимально розподіляти вільний час.

Педагогічний контекст технології дозволяє раціоналізувати вільний час студента відповідно до особистісних і навчальних цілей та цінностей.

Аксіологічно-педагогічна сутність досліджуваної технології полягає у тому, що вона здатна сформувані у студентів професійний інтерес до майбутньої діяльності, оскільки слугує основою:

- самоорганізації навчальної діяльності;
- стійкої орієнтації студентів на час як цінність;
- поєднання навчальної та практичної складових діяльності з конструктивними діями заданої тенденції.

Самоорганізація навчальної діяльності майбутніх фахівців туристської індустрії інтегрує у своєму змісті ціннісно-змістовну єдність когнітивного (знання студента про тайм-менеджмент), аксіологічного (ціннісний підхід до феномена самоорганізації часу), діяльнісного (уміння самоорганізувати навчальну діяльність з метою здобуття цінних знань з туризму) компонентів. На основі досліджуваної педагогічної технології

вона забезпечується реалізацією сукупності педагогічних вимог:

- засвоєння системи знань, що здійснюється в ході раціональної організації позааудиторної діяльності;
- структурування часу життя студента відповідно до особистих і навчальних цілей та цінностей з метою підвищення ефективності діяльності [1, 128];
- розвиток аксіологічного підходу до феномена самоорганізації, що проявляється у: специфіці вибору та реалізації індивідуального освітнього маршруту; особистісних особливостях застосування інтелектуальних здібностей, які активізують прагнення та інтерес до успішної самореалізації; формуванні професійного інтересу студента до майбутньої діяльності;
- інтенсифікація процесу розвитку компетенцій самоорганізації часу, що забезпечують набуття навичок практичного застосування отриманих знань, підвищення прагнення студента до якості освіти та рівня життя.

Тайм-менеджмент як педагогічна технологія в житті студента – це послідовна й цілеспрямована діяльність, що ґрунтується на застосуванні технік організації особистої та навчальної діяльності в повсякденній практиці з метою оптимального використання власного вільного часу.

У межах педагогічної взаємодії технологія "тайм-менеджмент" є аксіологічним ресурсом формування професійного інтересу студентів до туристичної діяльності шляхом систематичного, послідовного та цілеспрямованого використання комплексу засвоєних технік організації особистого та навчального часу в повсякденній практиці задля підвищення ефективності самоорганізації діяльності.

Висновки. З викладеного вище стає зрозумілим, що реалізація в освітньому просторі педагогічної технології "тайм-менеджмент" сприяє формуванню професійної зацікавленості студентів до майбутньої діяльності шляхом розвитку вмінь самоорганізації часу (формування цілей, планування, перенесення пріоритетів, раціональне використання часу). Особливо цінною дана технологія повинна стати в процесі організації навчально-виховної діяльності для студентів туристичного профілю. Майбутній фахівець галузі туризму повинен уміти звільняти часові ресурси, виконувати будь-які навчальні завдання з найменшими затратами часу. А це, у свою чергу, сприятиме: активізації мотивації до майбутньої професійної діяльності, досягненню професійних і життєвих цілей, розв'язанню поставлених завдань освіти та розвитку особистості.

Перспективи подальших розві-

док. Перспективи наступних досліджень вбачаємо у виявленні впливу технології тайм-менеджменту на підвищення професійної компетентності особистості у взаємозв'язку з обраною професією.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вербицкий А. А.* Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М., 1991. – 204 с.
2. *Джурицкий А. Н.* История педагогики и образования : учебник для бакалавров / А. Н. Джурицкий. – М. : МПГУ,

3-е изд., испр и доп., 2014. – 676 с.

3. *Друкер Питер Ф.* Эффективный управляющий / Питер Ф. Друкер; пер. А. Мкервали. – М. : СП "Бук Чембэр Интернэшнл", 1994. – 265 с.
4. *Жуков Г. Н.* Общая и профессиональная педагогика : учебник / Г. Н. Жуков, П. Г. Матросов. – Москва : НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 448 с.
5. *Каньковський І. С.* Педагогічна система підготовки фахівця / І. С. Каньковський // Пробл. інж.-пед. освіти : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 28–29. – С. 215–221.
6. *Марков В. Н.* Потенциал личности /

В. Н. Марков, Ю. В. Синягин // Мир психологии. – 2000. – № 21. – С. 250–261.

7. *Селевко Г. К.* Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий. – Т. 2. – 2006. – 816 с. – (Серия "Энциклопедия образовательных технологий").
8. *Якиманська І. С.* Технологія особистісно-орієнтованого навчання в сучасній школі / І. С. Якиманська. – М. : Вересень, 2000. – 176 с.

Стаття надійшла 11.04.2014 р.

УДК 376.1

Наталія ЗАЙЧЕНКО

СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ В ІСПАНІЇ

У статті визначено складові соціально-педагогічного захисту дітей, які мають функціональні обмеження, у сучасній Іспанії, проаналізовано нормативно-правову базу соціального захисту таких дітей. Автор окреслює основні напрями діяльності соціальних служб Іспанії з надання соціальної допомоги та підтримки дітям з обмеженими можливостями.

Ключові слова: соціально-педагогічний захист, діти з функціональними обмеженнями, соціальне виховання, спеціальна освіта, соціально-педагогічна робота.

Н. Зайченко. Составляющие социально-педагогической защиты детей с функциональными ограничениями в Испании. В статье определены составляющие социально-педагогической защиты детей, имеющих функциональные ограничения, в современной Испании, проанализирована нормативно-правовая база социальной защиты таких детей. Автор очерчивает основные направления деятельности социальных служб Испании по оказанию социальной помощи и поддержки детей с ограниченными возможностями.

Ключевые слова: социально-педагогическая защита, дети с функциональными ограничениями, социальное воспитание, специальное образование, социально-педагогическая работа.

N. Zaychenko. The components of

social and pedagogical protection of children with functional limitations in Spain. The components of social and pedagogical protection of children with functional limitations in contemporary Spain were identified in the article; the regulatory and legal framework of social protection of such children was analyzed. The author defined the main areas of activity of social services in Spain that deliver social care and support to children with functional limitations.

Keywords: social and pedagogical protection, children with functional limitations, social education, special education, social and pedagogical work.

Meta: визначити складові соціально-педагогічного захисту дітей з функціональними обмеженнями в сучасній Іспанії.

Людина не прагне досконалості, але соціальний світ ускладнюється... Приймаючи цінність життя як єдиноможливого "екзистенційного проекту", вона усвідомлює соціальну природу свободи, блага, діяльності. Будь-яке суспільство вимірюється можливістю самоорганізуватися і змінюватися. Як ансамбль взаємин і зв'язків, воно зберігає єдність і рівновагу в хаосі часу, підтримуючи виключність кожної індивідуальності, відкриваючи соціальний простір і надаючи шанс для самовираження й життєвості особистості, заохочуючи унікальність персонального перетворення світу в матриці соціальної участі.

Соціальна інтеграція людини в суспільство – то, насамперед, пошук нею самої себе у "світі інших", а з другого боку – багатоскладове її залучення до суспільного буття, в умовах і різних формах виявлення якого вона слугує і часткою всеохоплюючого світу, і гранню історичного поступу. Об'єктивна соціальна проблема становлення особистості дитини з функціональними обмеженнями в суспільстві, її психосоціального розвитку, формування соціально-ментальної індивідуальної сфери буття вимагають пошуку, вироблення й упродовження дієвих механізмів соціально-педагогічного захисту і соціальної підтримки як однієї з умов примноження соціального капіталу суспільства та продовження духовно-гуманного поступу людських поколінь.

Організований соціально-педагогічний захист дітей з обмеженими можливостями в Іспанії започатковується у ХХ ст. як одна із засад функціонування соціальної держави. Сучасна інфраструктура соціальних служб країни дає можливість опікуватися долею дітей-інвалідів з часу народження, здійснювати їх реабілітацію, освіту й виховання, професійну підготовку і працевлаштування.

Проблеми соціально-педагогічного захисту дітей, які мають функціональні обмеження, теоретико-методологічних засад і змісту соціально-педагогічної роботи з ними знайшли відображення в дослідженнях Н. Грабовенко, І. Звереві, В. Ляшенка, М. Малафеева, В. Тесленко, А. Іпатова, В. Маруніч, О. Сергієні та інших науковців. В Іспанії різним ас-